

UCHWAŁA nr 14 / 2026

Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych

z dnia 6.07.2026 r.

w sprawie stanowiska doraźnego zespołu do spraw Opieki Wytchnieniowej

dotyczącego resortowych programów „Opieka wytchnieniowa”

finansowanych z Funduszu Solidarnościowego.

Na podstawie art. 42 ust. 3 pkt 1b i c ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 7 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 października 2016 r. w sprawie Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych uchwala się, co następuje:

§ 1.

Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych podkreśla, że opieka wytchnieniowa stanowi bardzo istotny i odrębny element systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów. W odróżnieniu od asystencji osobistej, której celem jest umożliwienie godnego i niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami, opieka wytchnieniowa służy odciążeniu opiekunów nieformalnych poprzez zapewnienie im możliwości odpoczynku i regeneracji. Wspieranie opiekunów osób z niepełnosprawnościami ma bezpośrednie przełożenie na jakość życia całych rodzin, w których żyje osoba z niepełnosprawnościami.

Istnienie programu jest bardzo pozytywnym krokiem w kierunku systemowego wsparcia opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie obecny poziom finansowania i zakres programu nie pozwala jeszcze w pełni zaspokoić rzeczywistych potrzeb opiekunów nieformalnych, którzy przez wiele lat sprawują intensywną opiekę bez odpowiedniego wsparcia i ochrony. Rada zauważa, że taka sytuacja niestety budzi poważne wątpliwości co do zgodności z zasadą ochrony praw człowieka. W porównaniu z rozwiązaniami funkcjonującymi w innych krajach Unii Europejskiej, polski system opieki wytchnieniowej wyróżnia się szczególnie niskim poziomem finansowania, brakiem stabilności oraz ograniczonym zakresem form wsparcia. W innych krajach europejskich opieka wytchnieniowa jest częścią przewidywalnego systemu, obejmującego m.in. prawo do przerwy od opieki oraz wsparcie psychologiczne dla opiekunów.

§ 2.

Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych stwierdza, że resortowe programy „Opieka wytchnieniowa”, mimo pozytywnego kierunku, w jakim zostały zaprojektowane, nie realizują w wystarczającym stopniu swojego podstawowego celu ze względu na zbyt niski poziom finansowania oraz zbyt wolne tempo jego zwiększania. W rezultacie dostępność usług opieki

wytnieniowej pozostaje znacząco niewystarczająca w stosunku do rzeczywistych potrzeb opiekunów osób z niepełnosprawnościami.

Obecny model finansowania prowadzi do sytuacji, w której wsparcie ma charakter rotacyjny i nieprzewidywalny. Rodziny, które już skorzystały z programu, często w kolejnym roku są z niego wyłączone, aby umożliwić dostęp osobom oczekującym. Jednocześnie wiele rodzin czeka na wsparcie przez wiele lat. Taki stan rzeczy sprawia, że opieka wytnieniowa w praktyce funkcjonuje w sposób zbliżony do loterii, zamiast stanowić przewidywalne i stabilne wsparcie.

§ 3.

Krajowa Rada Konsultacyjna rekomenduje uwzględnienie w dalszych pracach nad programem następujących kierunków zmian:

1. ugruntowanie wiedzy na temat różnic między usługą asystencji, a usługą opieki wytnieniowej;
2. istotne zwiększenie środków finansowych przeznaczonych na realizację programu w celu poprawy jego dostępności;
3. wprowadzenie możliwości realizacji programu w okresie wieloletnim zamiast corocznego ogłaszania konkursów, co zapewni większą stabilność świadczenia usług;
4. podniesienie stawki godzinowej za świadczenie usług opieki wytnieniowej przez osoby posiadające wykształcenie medyczne, w szczególności w przypadku opieki realizowanej w warunkach paliatywnych i hospicyjnych;
5. dokonanie zmian językowych i narracyjnych w programie, tak aby jednoznacznie wynikało z jego zapisów, że jest on skierowany przede wszystkim do opiekunów nieformalnych osób z niepełnosprawnościami i ma na celu ich realne odciążenie;
6. przygotowanie nowego załącznika do programu (lub istotnej modyfikacji istniejących kart zgłoszeniowych i realizacji usług), który będzie zawierał ocenę indywidualnej sytuacji członka rodziny lub opiekuna osoby z niepełnosprawnością z jego perspektywy, w szczególności w zakresie: kondycji fizycznej i psychicznej opiekuna, poziomu deprywacji snu i możliwości regeneracji, posiadania lub braku sieci wsparcia w sprawowaniu opieki (w tym bycia jedynym opiekunem lub sprawowania opieki nad więcej niż jedną osobą z niepełnosprawnością) oraz innych obciążeń życiowych wpływających na zdolność do dalszego sprawowania opieki. Załącznik ten powinien uzupełniać ocenę potrzeb osoby z niepełnosprawnością i służyć lepszemu dopasowaniu zakresu i formy wsparcia wytnieniowego do rzeczywistych potrzeb opiekuna;
7. określenie ogólnopolskich standardów i rekomendacji opieki wytnieniowej.

§ 4.

Krajowa Rada Konsultacyjna przekazuje w załączniku do niniejszej uchwały szczegółowe uwagi i propozycje zmian do programów na 2027 rok, opracowane przez doraźny Zespół do spraw Opieki Wytnieniowej. Przekazywane uwagi mają przede wszystkim wyznaczyć strategiczny kierunek rozwoju opieki wytnieniowej, tak aby w kolejnych latach stała się ona realnie dostępna dla opiekunów, którzy jej potrzebują. Im szersze wdrożenie tych rekomendacji w programie na 2027 rok będzie możliwe, tym lepiej.

§ 5.

Krajowa Rada Konsultacyjna uważa, że kierunkiem rozwoju opieki wytnieniowej powinno być również włączanie elementów wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie stwierdza, że w obecnych warunkach finansowania programu, gdy dostępność podstawowych godzin wsparcia jest ogromnie niewystarczająca, priorytetem musi pozostać zwiększenie liczby godzin i dni bezpośredniej opieki wytnieniowej oraz poszerzenie kręgu osób, które z niej korzystają.

§ 6.

Zespół doraźny do spraw Opieki Wytnieniowej, w tym zarówno przedstawiciele Krajowej Rady Konsultacyjnej, jak i zaproszeni eksperci, wyrażają gotowość i wolę kontynuowania prac nad doskonaleniem systemu opieki wytnieniowej również po przedstawieniu niniejszych rekomendacji dotyczących programów na 2027 rok. Zespół deklaruje chęć dalszego wspierania Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w działaniach analitycznych, konsultacyjnych i merytorycznych zmierzających do zwiększania dostępności, stabilności i jakości usług opieki wytnieniowej, a także wyodrębnienia szczegółowych grup docelowych, które mają różne potrzeby w zakresie opieki w kolejnych latach.

§ 7.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*Data i podpis Przewodniczącego
Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych*